

**Załącznik do uchwały Nr XIV/62/2015
Rady Gminy Chotcza z dnia
14 grudnia 2015 r.**

S T R A T E G I A

ROZWOJU GMINY CHOTCZA

na lata 2015 - 2020

SPIS TREŚCI:

I. Główne zasady przyjęte przy tworzeniu strategii rozwoju	3
1. Podstawy prawno-organizacyjne.....	3
2. Metodyka budowania i opracowania „Strategii rozwoju Gminy Chotcza na lata 2015 – 2020	3
II. Uwarunkowania rozwoju gminy Chotcza	4
1. Uwarunkowania wewnętrzne	4
2. Uwarunkowania zewnętrzne.....	48
III. Wizja rozwoju gminy - mocne i słabe strony gminy	49
IV. Cele i zadania strategiczne gminy	52
V. Uwarunkowania realizacyjne ”Strategii rozwoju Gminy Chotcza na lata 2015 – 2020 ”.....	59
VI. Ocena realizacji oraz proces aktualizacji „Strategii rozwoju Gminy Chotcza na lata 2015 - 2020”	60

I. Główne zasady przyjęte przy tworzeniu strategii rozwoju gminy.

1. Podstawy prawno-organizacyjne.

Jednym z ważnych dokumentów programowania gminnego jest strategia rozwoju gminy.

Podstawę prawną przystąpienia do opracowania strategii rozwoju gminy stanowi ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1515).

2. Metodyka budowania i opracowania strategii rozwoju gminy.

„Strategia rozwoju Gminy Chotcza” jest dokumentem „nakierowanym” na realizację polityki przestrzennej gminy, precyzując stopniowo – po przez wybrane w strategii cele, kierunki rozwoju gminy.

„Strategia rozwoju Gminy Chotcza” została opracowana przyjmując jako metodę „rozwój ukierunkowany na cel”.

Metoda ta zakłada, że informacje i wiedza, niezbędne dla opracowania strategii już istnieją, a nawet funkcjonują we fragmentach w dotychczasowym zarządzaniu. Potrzebne jednak dla zbudowania strategii rozwoju elementy nie są skoordynowane, a tym samym nie są uporządkowane. Należy je ujawnić i uwypuklić, zebrać w logiczny ciąg, precyzując zasady gospodarowania przyjmując rozwój zrównoważony jako podstawę działania.

Metoda ta bazuje na wiedzy, ideach i doświadczeniach osób uczestniczących w procesie tworzenia strategii.

Częściami składowymi "Strategii rozwoju Gminy Chotcza" są takie zagadnienia jak:

- diagnoza aktualnego stanu Gminy Chotcza
- wnioski dotyczące oceny potencjału, misji gminy i celów strategicznych
- określenie - identyfikacja barier rozwojowych i problemów (mocne i słabe strony gminy)

- określenie celów strategicznych i priorytetów
- określenie celów średniookresowych

II. Uwarunkowania rozwoju Gminy Chotcza:

1. Uwarunkowania wewnętrzne.

Gmina Chotcza leży w województwie mazowieckim, w powiecie lipskim. Położona jest w południowo - wschodniej części województwa, w bezpośrednim sąsiedztwie województwa lubelskiego i powiatu opolskiego. Od północy gmina graniczy z gminą Przyłęk, od wschodu z gminą Wilków i Łaziska (woj. lubelskie), od zachodu z gminą Ciepeliów, a od południa z gminami: Lipsko i Solec n. Wisłą.

W skład gminy wchodzi 17 sołectw .

Siedzibą władz gminy jest Chotcza – Józefów licząca ok. 220 mieszkańców. Najwięcej mieszkańców liczą sołectwa: Baranów, Białobrzegi, Chotcza Dolna, Chotcza-Józefów i Tymienica Nowa natomiast najmniej mieszkańców zamieszkuje Gustawów, Karolów i Zajączków. Według stanu na dzień 31 grudnia 2014r. gminę zamieszkiwało 2464 osób, z czego 50,5% stanowią kobiety. Jest to gmina wiejska o powierzchni 8 882 ha.

Gmina charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym. Na koniec 2014r. liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosiła 1504 osób, a w wieku poprodukcyjnym 662 osoby.

Bezrobocie na terenie gminy jest wysokie, co uwarunkowane jest brakiem miejsc pracy na jej terenie, słabą kondycją rolnictwa i radykalnym ograniczeniem liczby miejsc pracy.

Na koniec grudnia 2014 roku stopa bezrobocia w gminie Chotcza wynosiła 9,01 % przy ilości bezrobotnych 222 osób. Choć stopa bezrobocia systematycznie się zmniejsza, aktualnie według stanu w końcu

grudnia 2014 r. wynosi ona w powiecie lipskim 15,3 %, wobec 9,8% w województwie mazowieckim.

Na podstawie prognozy rozwoju demograficznego dla powiatu lipskiego do roku 2020 prognozuje się zmniejszenie liczby mieszkańców o około 2%, a do roku 2030 o ok. 5%.

Walory przyrodnicze gminy

Znaczne walory geomorfologiczne i szaty roślinnej stanowią główne atuty krajobrazowe gminy Chotcza. Zaletą pod względem ekologicznym jest niewątpliwie brak przemysłu, cała powierzchnia gminy to obszary o charakterze typowo rolniczym. Większość powierzchni gminy stanowi wysoczyzna plejstocénska o powierzchni prawie płaskiej, lekko przemodelowanej wydiami i rozczłonkowanej wcinającymi się na północy i południu dolinami rzecznyymi. Malowniczości krajobrazowi dodają szachownice pól uprawnych, drobnych powierzchni leśnych i licznych zadrzewień śródpolowych.

Na północy granicę gminy stanowi dolina rzeki Zwolenka, silnie meandrującej, z prawie naturalną szatą roślinną szuwarowo - bagienną i lasem łęgowym. Dolny odcinek rzeki to Obszar Krajobrazu Chronionego "Dolina rzeki Zwolenki", charakteryzujący się bogatym i różnorodnym zbiorowiskiem fauny i flory należącym do najcenniejszych w środkowej Polsce. Jest miejscem bytowania i rozrodu żółwia błotnego.

Miejscowość Kijanka szczyci się dwoma pomnikami przyrody: dwustuletnią lipą drobnolistną i dębem szypułkowym liczącym ponad 300 lat.

Dużą atrakcyjnością krajobrazową jest dolina Wisły, która na terenie gminy jest fragmentem jej małopolskiego przełomu. Stanowi bardzo cenny pod względem przyrodniczym fragment dużej rzeki nizinnej o naturalnym charakterze, jednej z ostatnich w tym stanie w Europie. Charakteryzuje się szerokim korytem, licznymi wyspami i piaszczystymi łachami. Brzegi i tarasy

zalewowe porastają wikliny nadrzeczne, resztki lasów łęgowych (wierzbowo - topolowe), zbiorowiska szuwarowe i wodne, a odsypy rzeczne i wyspy zajmują szuwary piaskowe. Tak kształtująca się roślinność wpływa na bogactwo awiofauny tego terenu. Walory ornitologiczne tego regionu są już dobrze poznane i udokumentowane.

W opracowaniach Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów dolinę Wisły zaliczono do obszarów o znaczeniu międzynarodowym dla zachowania bogactwa i różnorodności przyrody naszego kontynentu. W całej dolinie stwierdzono występowanie ponad 320 gatunków ptaków, w tym 180 gatunków łęgowych. Na odcinku rzeki w rejonie tej gminy gnieździ się około 40 gatunków ptactwa wodno - błotnego min. rybitwa białoczerna, derkacz, ostrygojad, sieweczka obrożna.. Regularnie zatrzymuje się tu w czasie przelotów jesiennych i wiosennych około 50 gatunków ptaków o pochodzeniu skandynawskim i syberyjskim. Zauważono tu regularne zalatywanie wiele ptaków siewkowatych, czapłę siwą i krzyżówkę, derkacza, grzywacza, makolągwy, trznadla. Spośród ptaków zimujących wymienić należy mewy śmieszki, czaple siwe, łyski, nurogęsi, gęgoły, sikory oraz około 30% całej populacji orla bielika.

Na uwagę zasługuje występowanie bobrów. Gatunkami ryb występującymi w nurcie Wisły są cierniki, sumy, jazie, leszcze, liny, szczupaki i karpie. Obszar ten należy do Obszaru Chronionego "Solec nad Wisłą" a w przyszłości ma powstać rezerwat przyrody o charakterze ornitologicznym "Wyspy Gniazdkowskie".

Dolina rzeki Iłzanki charakteryzuje się mocno przekształconym terenem na skutek zabiegów melioracyjnych. Główne elementy tego krajobrazu to zdegradowane torfowiska, często wyschnięte odcięte zakola, sieć rowów melioracyjnych, ubogie łąki oraz drobne powierzchnie leśne.

Zróznicowanie krajobrazowe gminy Chotcza, bogactwo i różnorodność fauny i flory, warunki klimatyczne, charakter gospodarki rolnej, zasoby wód oraz brak przemysłu i silnie rozbudowanej sieci dróg stanowią korzystne i atrakcyjne warunki dla turystyki, wypoczynku i rekreacji.

W 2014 r. obszar prawnie chronionego krajobrazu obejmował powierzchnię 2 207 ha.

1.1. Powierzchnia gminy i pochodne

- powierzchnia ogółem wynosi w 2014 r	8 882 ha
- gminę zamieszkuje na 31.12.2014r.	2 464 osób
- średnia gęstość zaludnienia wynosi	28 osób/km ²
- powierzchnia użytków rolnych wynosiła w 2014 r	5758 ha
- powierzchnia gruntów ornych wynosi	4650 ha
- lasy i grunty leśne	1730 ha
- pozostałe grunty i nieużytki	1394 ha

1.2. Warunki klimatyczne.

Obszar gminy charakteryzuje się średnią temperaturą powietrza ok. 7,5 °C, średnią wielkością opadów wynoszącą 580 mm, pokrywa śnieżna zalega tu przez ok. 60 dni. Można przyjąć, że gmina ma warunki: temperaturowe i opadów średnio miesięcznych typowe dla równinnych terenów Polski środkowej. Ocenic je należy jako sprzyjające.

Do czynników negatywnych można zaliczyć:

- stosunkowo wysokie opady atmosferyczne w miesiącach czerwiec i lipiec ,
- mniejsze opady w okresie wegetacyjnym.

Zjawiska te jednak nie mają stałego charakteru, a obserwowane tendencje wskazują na ich dużą zmienność . Kierunki wiatrów również nie odbiegają od średnich dla terenów środkowej Polski.

1.3. Stosunki wodne i zasoby wody pitnej

Główną rzeką jest Wisła, będąca zarazem wschodnią granicą gminy, płynąca na piaszczystym podłożu po szerokiej terasie zalewowej pokrytej łąkami z licznymi odnogami i starorzeczami. Na Wiśle występują wyspy i łachy o kształtach zmieniających się wraz ze zmianą przepływów. Szerokość jej na tym odcinku waha się od 200 do 800 m, a średnia głębokość wynosi 1,5 m.

Przez omawiany obszar przebiega dział wodny II rzędu rozdzielający dorzecze Iłżanki i Zwolenki (lewobrzeżne dopływy Wisły). Środkowa i południowa część gminy odwadniana jest przez rzekę Iłżankę z dopływem Strużanką. Północna część gminy odwadniana jest przez rzekę Zwolenkę i jej prawobrzeżny dopływ bez nazwy zbierający wody z rowów melioracyjnych, odwadniających zagłębienia krasowe w rejonie Tymienicy Starej i Nowej. Rzeka jest naturalną północną granicą gminy Chotcza. Rzeka silnie meandruje i jest nieuregulowana.

Na omawianym obszarze naturalne zbiorniki wodne to głównie wyrobiska potorfowe wypełnione wodą, zlokalizowane w dolinie Zwolenki, Iłżanki, Strużki w rejonie Tymienicy Starej i Nowej. W dolinie Wisły występują starorzecza wypełnione wodą. W obszarze gminy jest 15 małych zbiorników wodnych o ogólnej powierzchni 1,41 ha i o różnym przeznaczeniu (mała retencja wodna).

Dla lokalizacji składowisk odpadów komunalnych oraz pochodzących z przemysłu, ogromne znaczenie ma zasięg obszarów bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią. Zaistniały stan powodziowy może doprowadzić do rozmycia składowiska, co zdecydowanie wiąże się z możliwością degradacji powierzchni oraz skażenia gleb i wód na znacznym obszarze. Na terenie gminy Chotcza nieczynne składowisko odpadów komunalnych znajdujące się na północ od miejscowości Chotcza-Józefów zlokalizowane jest na obszarze nie zagrożonym powodzią.

1.4. Warunki glebowe i zasoby naturalne.

Gmina Chotcza ma charakter rolniczy, posiada średnie warunki przyrodnicze do produkcji rolnej. Gleby najlepszych klas I-III stanowią 12 % ogółu gruntów ornych (wschodnie tereny gminy). Prawie 25 % gruntów ornych to gleby IV klasy bonitacyjnej (północna część gminy). Natomiast 63% stanowią gleby o klasach V i VI (środkowa, zachodnia i południowa część gminy).

W gruntach ornych wyróżnia się następujące kompleksy:

- żytni b. słaby – klasa V,
- żytni słaby – klasa IVb,
- żytni dobry – klasa IVa,
- żytni b. dobry (pszenno-żytni) – klasa IIIb,
- zbożowo – pastewny – klasa IIIa

Uprawa roli i hodowla jest najczęstszym sposobem użytkowania gruntów na terenie gminy. Rejon trwałych użytków zielonych, których jest niewiele, występuje wzdłuż doliny rzecznej Iłzanki, gdzie dominują gleby średnie i słabe IV i V klasy, mułowo-bagiennie i torfy.

Jednym z wielu czynników pogarszających właściwości użytkowe gleby jest niewłaściwe usytuowanie obiektów mających negatywny wpływ na środowisko. Na terenie gminy Chotcza zlokalizowane jest jedno nieczynne gminne składowisko odpadów komunalnych, które zlokalizowane zostało na nieużytkach rolnych w otoczeniu gruntów leśnych.

1.5. Zabytki.

Dobra kultury, pomniki przyrody, a także obiekty objęte ochroną konserwatorską, stanowią istotne pozycje potencjału gminy. Na dzień dzisiejszy dla społeczności gminy raczej nieświadomione jako potencjały, a wręcz uznawane za obciążenie dla gminy. Należy wyraźnie podkreślić, że tylko odpowiednia promocja może niektóre z tych obiektów wylansować

z korzyścią dla gminy. Obiekty te muszą być także w centrum zainteresowania samorządu gminy.

Do obiektów zabytkowych, które należałoby wyeksponować w gminie Chotcza należą :

- kapliczka w Chotczy Dolnej z drugiej połowy XVIII wieku
- fragmenty grodziska z XIII wieku w Gniazdkowie na brzegu rzeki Zwolenki
- kościół w Tymienicy pod wezwaniem św. Tekli
- kapliczka w Tymienicy
- kościół w Chotczy pod wezwaniem Świętej Trójcy.

Poznając historię Chotczy powinno się również odwiedzić miejsca martyrologii z okresu II wojny światowej oznaczone licznymi pomnikami

1.6. Ludność - struktura -ruch naturalny.

W 2005 roku gminę zamieszkiwało 2769 osób, a obecnie według stanu z 31 grudnia 2014 roku 2464 osób.

W ciągu 10 lat (w latach 2005-2014) ludność gminy zmniejszyła się ogółem o 317 osób, a z przyczyn naturalnych (zgony minus urodzenia) o 251 osób, co obrazuje poniższa tabela.

lata	urodzenia	zgony	przyrost naturalny	
			ogółem	na 1000 ludności
2005	21	49	-28	-10,11
2006	21	48	-27	-9,86
2007	26	48	-22	-8,16
2008	40	40	0	0
2009	31	58	-27	-10,22
2010	29	56	-27	-10,38
2011	18	41	-23	-8,90
2012	26	60	-34	-13,36
2013	17	56	-39	-15,66
2014	27	51	-24	-9,74

Tendencja spadku liczby mieszkańców utrzymuje się, jednak z nieco mniejszym nasileniem w ciągu ostatniego roku.

W perspektywie 20 – 25 lat liczba mieszkańców gminy jeszcze się zmniejszy. Zmniejszeniu się liczby mieszkańców towarzyszyć będzie równocześnie proces starzenia się społeczeństwa.

Czynniki kształtujące stan ludności w gminie:

–zależne od działań gminy ok. 20 - 25 %

–niezależne /zależne od ogólnej koniunktury gospodarczej ok. 75-80%.

Bilans ludności gminy Chotcza w 2014r.

Wyszczególnienie	Stan ludności	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony		Przyrost naturalny
				Ogółem	W tym niemowląt	
Gmina Chotcza	2464	15	27	51	–	–24
Mężczyźni	1220	X	14	26	–	–12
Kobiety	1244	X	13	25	–	–12
Na 1000 ludności	x	6,09	10,96	20,70	–	–9,74

Wyszczególnienie	Zameldowania na pobyt stały		Wymeldowania z pobytu stałego		Saldo migracji stałej	Saldo migracji zewnętrznej
	w ruchu wewnętrznym	z zagranicy	w ruchu wewnętrznym	za granicę		
Gmina Chotcza	53	–	33	–	20	–
Mężczyźni	22	–	17	–	5	–
Kobiety	31	–	16	–	15	–
Na 1000 ludności	21,51	–	13,39	–	8,12	–

1.7. Rolnictwo i leśnictwo.

W gminie znajduje się 771 indywidualnych gospodarstw rolnych o ogólnej powierzchni 5949 ha, w tym 595 prowadzących wyłącznie działalność rolniczą i 124 nie prowadzące żadnej działalności. Użytki rolne stanowią 5070 ha (85,2% pow. gospodarstw). Powierzchnia zasiewów wynosi 2925 ha.

Charakterystyka indywidualnych gospodarstw rolnych według siedziby gospodarstwa.

Grupy obszarowe	Liczba gospodarstw		Ogólna powierzchnia gospodarstw		W tym powierzchnia użytków rolnych	
	szt.	w odsetkach	w ha	w odsetkach	w ha	w odsetkach
Ogółem	771	100,0	5948,76	100,0	5070,14	100,0
do 1 ha	81	10,5	53,85	0,9	36,88	0,7
1-5 ha	238	30,9	783,02	13,2	642,02	12,7
5-10 ha	300	38,9	2527,70	42,5	2126,34	41,9
10-15 ha	98	12,7	1353,70	22,7	1174,88	23,2
>15 ha	54	7,0	1230,49	20,7	1090,02	21,5

Gmina Chotcza to region typowo rolniczy z dużym udziałem upraw zbożowych, stanowiących aż 83,4 % powierzchni w strukturze zasiewów.

Na terenie Gminy znajduje się 5 gospodarstw ekologicznych, brak jest jednak gospodarstw agroturystycznych.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w 2014 r.

- powierzchnia gminy ogółem	8 882 ha	100,00%
- powierzchnia użytków rolnych	5 758 ha	65,83 %
- powierzchnia gruntów ornych	4 650 ha	52,35 %
- sady	90 ha	1,00 %
- łąki	598 ha	6,66 %
-pastwiska	420 ha	4,67%
- lasy i grunty leśne	1 730 ha	19,48 %
- pozostałe grunty i nieużytki	1 394 ha	15,52 %
-średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego ogółem	7,72 ha	
-średnia wielkość użytków rolnych indywidualnego gospodarstwa	6,58 ha	

Struktura własnościowa:

- gospodarstwa rolne indywidualne stanowią 100% własności
- pozostałe to grunty Lasów Państwowych, skarbu państwa i drogi publiczne

Zjawiskiem niekorzystnym jest duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Dominującym kierunkiem produkcji rolnej jest produkcja roślinna .

W produkcji roślinnej przeważają uprawy zbóż i ziemniaków. Niski jest udział roślin z grupy intensywnych i strukturotwórczych. Użytki zielone w gospodarstwach indywidualnych ilości 1018 ha stanowią 11,33 % powierzchni ogólnej gminy. Zdecydowanie korzystnym jest zjawisko szybkiego wzrostu powierzchni średniego gospodarstwa rolnego.

Lasy stanowią znaczny obszar powierzchni gminy (16,3%), nadając specyficzny charakter gminie predysponowanej pod względem turystyczno-krajoznawczym.

LEŚNICTWO WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI			
	Jedn. miary	2013	2014
Powierzchnia gruntów leśnych			
ogółem	ha	1 463,5	1 730
lasy ogółem	ha	1 443,7	1 710,2
grunty leśne publiczne ogółem	ha	372,2	372,0
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	372,2	372,0
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	319,2	319,0
grunty leśne prywatne	ha	1 091,5	1 243

	Jedn. miary	2013	2014
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia			
zalesienia ogółem	ha	0	4,0
zalesienia lasy publiczne ogółem	ha	0	0
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	0	15,0
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia ogółem	ha	10,0	10,0
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia w zarządzie Lasów	ha	0	0

Państwowych			
lesistość w %	%	15,30	16,10
LEŚNICTWO (POZA SKARBEM PAŃSTWA)			
Powierzchnia gruntów leśnych			
ogółem	ha	1 091,50	1 243
las ogółem	ha	1 091,50	1 243
las ochronne	ha	0	0
grunty leśne prywatne ogółem	ha	1091,50	1 243
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	978,50	1 130
grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	ha	113,00	113,00
Odnowienia i zalesienia			
ogółem	ha	4	15,0
las prywatne	ha	4	15,0
zalesienia			
ogółem	ha	4	15,0
las prywatne	ha	4	15,0
Pozyskiwanie drewna (grubizny)			
ogółem	m3	803	1 282
las prywatne	m3	803	1 282

Wspólnie z Zarządem Lasów Państwowych powinno się podjąć temat stanu zalesienia w gminie. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych wynosi tylko 19,47 % powierzchni ogólnej gminy, wobec 21,8% w województwie i 29,4 % w kraju. Jest to problem nie tylko produkcji towarowej drewna ale także ekologiczny i klimatyczny.

W 2014 r. w stosunku do poprzedniego powierzchnia lasów i gruntów leśnych zwiększyła się aż o 84,3 ha będących własnością tylko osób prywatnych.

1.8. Przemysł, drobna wytwórczość, usługi.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. na terenie gminy zarejestrowanych jest 122 podmioty gospodarki narodowej w tym 9 podmiotów w sektorze publicznym i 113 w sektorze prywatnym.

**Podmioty Gospodarki Narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON
według sektorów własnościowych w 2014 r.**

OGÓŁEM	122
Sektor publiczny	
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	9
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	6
Sektor prywatny	
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	113
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	103
Spółki handlowe	1
Spółdzielnie	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	4

**Podmioty Gospodarki Narodowej zarejestrowane w Rejestrze REGON
według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności w 2014 r.**

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych	
	sektor publiczny	sektor prywatny
OGÓŁEM	9	113
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	–	17
Przetwórstwo przemysłowe	–	5
Budownictwo	–	20
Handel i naprawy	–	46
Hotele i restauracje	–	1
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	–	9
Pośrednictwo finansowe	–	3
Obsługa nieruchomości	1	3
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	2	3
Edukacja	3	–
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	2	1
Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	1	6

W porównaniu do roku 2000 ilość podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 28% (z 95 do 122), szczególnie w sekcji budownictwo uzyskano prawie dwukrotny ich wzrost z ilości 11 do 20 podmiotów w sektorze prywatnym. Zanotowano również zwiększenie liczby przedsiębiorców w sekcji transport i gospodarka magazynowa. Znaczna większość to podmioty małe zatrudniające od 1 do 3 pracowników.

Najwięcej jest sklepów spożywczych - 6 to znaczy , że jeden sklep przypada średnio na 410 osób.

Największą ilość zatrudnionych osób odnotowano w podmiotach:

PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA W TYMIENICY STAREJ	TYMIENICA STARA
URZĄD GMINY W CHOTCZY	CHOTCZA - JÓZEFÓW
ZESPÓŁ SZKÓŁ SAMORZĄDOWYCH IM. BOHATERÓW WALK PARTYZANCKICH W CHOTCZY	CHOTCZA-JÓZEFÓW

Istotny wpływ na dogodność życia mieszkańców gminy mają jednostki usługowe:

- 1) Urząd Gminy
- 2). Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- 3) Gabinet stomatologiczny
- 4) Oddział Banku Spółdzielczego w Zwoleniu
- 5) Punkt apteczny
- 6) Punkt weterynaryjny
- 7) Urząd Pocztowy “Poczta Polska”
- 8) Posterunek Policji w Ciepiewie – obejmujący działaniem teren Gminy Chotcza.

1.9. Budownictwo.

Zasoby mieszkaniowe gminy Chotcza (stan 31.12)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	874	963	965	967	971
Izby	2758	2980	2993	3002	3025
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	66,3	71,0	71,1	71,3	71,7
<i>Przeciętna</i>					
Liczba izb w mieszkaniu	3,16	3,09	3,10	3,10	3,12
Liczba osób na					
1 mieszkanie	3,16	2,79	2,72	2,69	2,66
1 izbę	1,00	0,90	0,88	0,87	0,85
Powierzchnia użytkowa w m ²					
1 mieszkania	75,8	73,7	73,7	73,7	73,8
na 1 osobę	24,0	26,4	27,1	27,4	27,8

wg Roczników Statystycznych Województwa Mazowieckiego i Banku Danych Regionalnych

Według danych wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych zamieszkałych stale kształtują się następująco:

<i>Przeciętna</i>	<i>Gmina Chotcza</i>	<i>Powiat lipski</i>	<i>Podregion radomski</i>	<i>Województwo mazowieckie</i>	
				<i>ogółem</i>	<i>wieś</i>
<i>Liczba izb w 1 mieszkaniu</i>	3,16	3,54	3,54	3,53	3,89
<i>Liczba osób w 1 mieszkaniu</i>	3,24	3,41	3,51	3,08	3,78
<i>Gospodarstw domowych w 1 mieszkaniu</i>	1,15	1,16	1,17	1,17	1,20
<i>Powierzchnia użytkowa w m²</i>					
<i>1 mieszkania</i>	75,8	77,4	69,9	66,3	83,4
<i>na 1 osobę</i>	23,5	22,7	19,8	21,4	22,0

Przeciętna ilość osób w 1 mieszkaniu w gminie Chotcza w mieszkaniach zamieszkałych wynosi 3,24 i jest wyższa niż wskaźnik ten w powiecie i podregionie radomskim.

Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania jest natomiast niższa od wielkości tych w powiecie lipskim i województwie, a wyższa niż w podregionie.

MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH WŁAŚCICIELAMI MIESZKAŃ I OKRESU BUDOWY BUDYNKU			
WYSZCZEGÓLNIENIE m - mieszkania p - powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² l - ludność		Ogółem	W tym mieszkania stanowiące własność osób fizycznych
O G Ó Ł E M.	m	874	862
	p	66271	65398
W tym zamieszkane stale	m	858	847
	p	65405	64692
	l	2778	2753
Mieszkania zamieszkane w budynkach wybudowanych w latach:			
1918 –1944	m	28	28
	p	1286	1286
1945 –1970	m	422	416
	p	23221	22876
1971 –1978	m	191	186
	p	16167	15804
1979 - 1988	m	170	170
	p	18566	18566
1989 - 2002	m	57	56
	p	6581	6416
w tym w latach 2001 -2002.	m	2	2
	p	130	130
2003 - 2014	m	40	40
	p	3000	3000

Znaczna część mieszkań zamieszkałych w Gminie, jest w budynkach starych wybudowanych w latach 1918 –1970, stanowiące aż 51,5 % stanu budynków.

MIESZKANIA	Jedn. miary	2012	2013	2014
Mieszkania oddane do użytkowania				
OGÓŁEM				
mieszkania	miesz.	2	4	4

izby	izba	13	19	23
powierzchnia użytkowa	m2	171	343	384
indywidualne				
mieszkania	miesz.	2	4	4
izby	izba	13	19	23
powierzchnia użytkowa	m2	171	343	384
Budynki nowe oddane do użytkowania				
OGÓŁEM				
ogółem	bud.	2	4	3
mieszkalne	bud.	2	4	3
powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych	m2	171	343	342
kubatura nowych budynków mieszkalnych	m3	713	1 670	1 557
budownictwo indywidualne				
ogółem	bud.	2	4	3
mieszkalne	bud.	2	4	3
kubatura nowych budynków mieszkalnych	m3	713	1 670	1 557

W ostatnich latach (2012 – 2014) oddano do użytku ogółem 12 budynków, w tym 10 budynków mieszkalnych i 2 budynki gospodarcze

Analiza wydanych przez Wójta Gminy decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu w ostatnich latach znaczny spadek liczby projektowanych przedsięwzięć budowlanych. Zjawisko zmniejszenia liczby budynków należy analizować na tle nasilającego się tempa restrukturyzacji wsi tj. rolnictwa oraz spadku dochodów rolników.

Oceniając stan techniczny budynków ze względu na lata i materiał budowy szacunkowo określa się, że: stan dobry i bardzo dobry posiada ok. 23,0 % budynków, stan średni ok. 63,0 % i zły ok. 14,0 %

Do stanu średniego zaliczono obiekty murowane po 1945 r. Stan zły to obiekty drewniane i starsze. Na terenie gminy wyraźnie występuje zjawisko niewykorzystywania istniejących budynków inwentarskich.

1.10. Zatrudnienie – rynek pracy.

PRACUJĄCY W GŁÓWNYM MIEJSCU PRACY				
Pracujący wg płci	Jedn miary	2012	2013	2014
ogółem	osoba	189	212	217
mężczyźni	osoba	106	123	130
kobiety	osoba	83	89	87
BEZROBOCIE				
Bezrobotni zarejestrowani wg płci				
ogółem	osoba	247	231	222
mężczyźni	osoba	144	129	123
kobiety	osoba	103	102	99

Głównym miejscem pracy dla większości czynnych zawodowo osób jest gospodarstwo rolne własne lub najbliższej rodziny. Pracujący wyłącznie lub głównie w indywidualnym gospodarstwie rolnym stanowią 65,7 % aktywnych zawodowo.

Bezrobotni według stanu na grudzień 2014 r., wynikającej z informacji Powiatowego Urzędu pracy w Lipsku, w gminie Chotcza jest 9,01 % czynnych zawodowo.

We własnych lub rodzinnych firmach pracuje ok. 14 % czynnych zawodowo. Pozostała część czynnych zawodowo utrzymuje się z pracy najemnej głównie w: oświacie, usługach, administracji, ochronie zdrowia, produkcji.

Gminę Chotcza nie ominęły również skutki zmian zachodzących w kraju po 1990 roku. Negatywne skutki tych zmian przede wszystkim odczuły osoby pracujące w Lipsku, Kozienicach, Starachowicach i Ożarowie w związku z ograniczeniem zatrudnienia w takich zakładach, jak: Fabryka Samochodów Ciężarowych, SCANDIC, Cementownia Ożarów, Elektrownia Kozienice i inne. Rynek pracy w gminie również uległ zdecydowanemu zmniejszeniu w wyniku restrukturyzacji zatrudnienia w administracji, bankowości, spółdzielczości, obsłudze rolnictwa i oświacie.

Ogólna charakterystyka czynników wpływu:

- nowe miejsca pracy w gminie nie zrekompensują zmniejszającego się zatrudnienia w rolnictwie wymuszonego jego restrukturyzacją,
- zjawisko bezrobocia utajonego w rolnictwie, trwać będzie do czasu ustalenia się poziomu zatrudnienia w rolnictwie w granicach 15 - 20% ogółu zatrudnionych,
- wzrost zatrudnienia to kierunek na obsługę rolnictwa, to tworzenie potencjałów zachęcających do inwestowania na terenie gminy,
- czynniki otoczenia zewnętrznego - duże i średnie ośrodki miejskie nie wchłoną nadmiaru rąk do pracy z terenu gminy,
- pewne elementy ruchu ludności w poszukiwaniu pracy można wiązać z uwarunkowaniami "unijnymi", dotyczyć one jednak będą aktywnej migracyjnie i zawodowo przygotowanej części ludności (znajomość języków obcych, wykształcenie wyższe).

1.11. Infrastruktura techniczna gminy.

1.11.1 Drogi publiczne.

Układ komunikacyjny w gminie Chotcza systematycznie z roku na rok ulega poprawie. Stanowi go siedem dróg powiatowych o łącznej długości 35,047 km i 24 drogi gminne lokalne o łącznej długości około 104,8 km.

Drogi powiatowe na terenie Gminy Chotcza są utwardzone. Są to odcinki w ciągach:

- Ciepiałów – Świesielice – Zajączków – Tymienica
- Chotcza Józefów – Solec nad Wisłą
- Chotcza Józefów – Lucimia
- Stara Tymienica – Babin (gmina Przyłęk),
- Chotcza Józefów – Ciepiałów (gmina Ciepiałów),
- Górki – Wola Solecka (Gmina Lipsko),
- Gustawów – Kijanka.

Drogi powiatowe stanowią połączenia zewnętrzne z gminami sąsiednimi i miastem powiatowym Lipsko.

Z łącznej ilości ok. 104,8 km drogi gminne lokalne o nawierzchni utwardzonej lepszej są na długości ok. 65 km . Drogi te stanowią połączenia wewnętrzne i w większości stanowią bazę osadniczą gminy.

Poza wymienionymi występują również gminne drogi dojazdowe, uzupełniające układ komunikacyjny w zakresie obsługi kompleksów zabudowy i obiektów usytuowanych poza systemem dróg powiatowych i gminnych. W miejscowości Jarentowskie Pole, w ciągu dróg powiatowych znajduje się most na rzece Iłżance.

Gmina podejmuje działania zmierzające do modernizacji i usprawnienia wewnętrznych układów komunikacyjnych poprzez budowę nowych dróg i ulepszanie istniejących już połączeń lokalnych.

W gminie występuje obecnie nieznaczny wskaźnik dróg o nawierzchni szlakowej, co wymaga podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania dróg tego typu nawierzchni szkodliwej dla środowiska.

Do najważniejszych zadań inwestycyjnych w zakresie infrastruktury drogowej należą :

- przebudowa drogi Tymienica Nowa – Kijanka
- przebudowa drogi Gustawów – Chotcza Górna
- przebudowa drogi Tymienica Nowa - Jasieniec
- przebudowa drogi Białobrzegi – Jarentowskie Pole
- przebudowa dróg w miejscowości Tymienica Stara
- przebudowa dróg w miejscowości Tymienica Nowa
- przebudowa dróg w miejscowości Baranów
- przebudowa dróg w miejscowości Niemieryczów
- przebudowa dróg w miejscowości Siekierka Stara
- Przebudowa dróg w miejscowości Siekierka Nowa

- przebudowa dróg w miejscowości Kijanka
- przebudowa dróg w miejscowości Białobrzegi
- przebudowa dróg w miejscowości Kolonia Wola Solecka
- przebudowa dróg w miejscowości Jarentowskie Pole
- przebudowa dróg w miejscowości Chotcza Dolna
- Przebudowa dróg w miejscowości Chotcza – Józefów
- Przebudowa dróg w miejscowości Chotcza Górna
- Przebudowa dróg w miejscowości Gniazdków
- Przebudowa dróg w miejscowości Gustawów
- Przebudowa drogi Zajączków – Niemieryczów
- Przebudowa drogi Tymienica Stara - Kawęczyn

1.11.2. Sieci energetyczne i zaopatrzenie w energię.

Gmina Chotcza zasilana jest w energię elektryczną z krajowego systemu elektroenergetycznego poprzez Rejonowy Zakład Energetyczny w Zwoleniu. Przez teren gminy przebiega linia wysokiego napięcia 400 KV relacji Kozienice Ostrowiec Świętokrzyski oraz linie napowietrzne średniego napięcia (15KV) i niskiego napięcia doprowadzające energię do gospodarstw domowych i innych odbiorców. Na terenie Gminy jest 35 stacji transformatorowych. Długość całkowita sieci LSN napowietrznej w obszarze gminy wynosi 59 km, w tym sieci 15 KV 5,1 km . W długości całkowitej udział sieci w zależności od wieku (czasu budowy lub remontu) kształtuje się następująco :

- sieć w wieku powyżej 35 lat 4,8 km (8.1 %)
- sieć w wieku 20 do 35 lat 35,9 km (60,9 %)
- sieć w wieku poniżej 20 lat 18,3 km (31,0 %)

Energia elektryczna podłączona jest do wszystkich gospodarstw na terenie gminy. Stan dużej części sieci energetycznych jest nie zadowalający i wymaga pilnej przebudowy linii średniego i niskiego napięcia.

Na terenie gminy usytuowane jest 372 uliczne punkty świetlne energochłonne we wszystkich sołectwach. Stan techniczny znacznej liczby urządzeń elektrycznych, a szczególnie punktów świetlnych oświetlenia ulicznego jest niezadowolający, a ich liczba jest zbyt niska w stosunku do potrzeb mieszkańców.

Roczny koszt konserwacji ocenia się na około 23 - 25 % rocznych kosztów oświetlenia.

1.11.3. Ochrona środowiska.

Gmina Chotcza jako typowo wiejska ma bardzo słabo rozwiniętą strefę gospodarczą. Główne zagrożenia zanieczyszczenia środowiska pochodzą więc z indywidualnych gospodarstw domowych oraz środków chemicznych używanych w produkcji rolniczej.

W gminie występuje zarówno emisja zanieczyszczeń do atmosfery jak również emisja zanieczyszczeń do wód. Głównym źródłem zanieczyszczeń do atmosfery są gospodarstwa domowe opalane najczęściej drewnem, z czego część posiada wyposażenie w instalacje centralnego ogrzewania, a część ogrzewanie piecowe. Pomiar zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy nie były przeprowadzane.

W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza na lata 2016-2020 na terenie gminy planowana jest budowa instalacji systemów fotowoltaicznych.

Na stan czystości rzek przepływających przez gminę wpływa głównie organizacja gospodarki ściekowej realizowanej przez gminę, oraz zanieczyszczenia wód z gmin przez które rzeki przepływały w dolnym ich biegu. W gminie Chotcza (ze względu na małą liczbę podmiotów prowadzących działalność gospodarczą) zanieczyszczenie rzek i wód podziemnych uzależnione jest przede wszystkim od ilości ścieków produkowanych przez indywidualne gospodarstwa domowe. Znaczne oddalenie miejsca oczyszczalni ścieków (Lipsko), nie spełniającej

w większości norm sanitarnych zbiorniki (tzw. bezdnowe), nieznaczne usuwanie ścieków poprzez tabor asenizacyjny, powodują, że powstające w gospodarstwach domowych ścieki bytowe w znacznym stopniu zanieczyszczają wody gruntowe, jak też i miejscowe ciekły wodne. Szacunkowo, na terenie gminy jest wybudowanych około 320 zbiorników ściekowych, w większości bezodpływowych, które należy systematycznie opróżniać. Usytuowanie tych zbiorników nie zawsze jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego. Sytuacja taka wymaga rozpoczęcia sanitacji gminy.

Wobec tych faktów budowa kanalizacji jest niezbędna. Ze względu na znacznie rozbudowaną sieć wodociągową, rozwiązaniem problemów gospodarki ściekowej to budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Szczególnie pilnie powinno się przystąpić do budowy indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków w tych miejscach gminy, gdzie jest znaczne oddalenie od skupisk domostw, a także w miejscach, gdzie jest niekorzystne ukształtowanie terenu uniemożliwiające budowę klasycznej instalacji sanitarnej.

Do roku 2015 wybudowanych zostało 185 oczyszczalni przydomowych. Na lata 2016-2020 planowana jest dalsza ich budowa.

W Gminie Chotcza działa workowy system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Z gospodarstw domowych odpady odbierane są przez firmy zewnętrzne. Od lipca 2013 roku w miejscowości Chotcza-Józefów funkcjonuje PSZOK (punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych), w którym przyjmowane są nieodpłatnie: chemikalia, przeterminowane leki, zużyte baterie i inne odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych.

Na terenie gminy Chotcza nieczynne składowisko odpadów komunalnych znajdujące się na północ od miejscowości Chotcza-Józefów zlokalizowane

jest na obszarze leśnym nie zagrożonym powodziami. Jest to składowisko nadpoziomowe przeznaczone do rekultywacji.

Gmina nie dysponuje składowiskiem odpadów stałych lub innym zakładem utylizacji. Zjawiskiem częstym są tzw. dzikie wysypiska, zwłaszcza na terenach krajobrazu naturalnego. Tereny te to pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk (kępy krzewów i drzew, płaty nie użytkowanej roślinności, skarpy, kamieńce itp.) - użytki ekologiczne są zwykle nieużytkami gospodarczymi.

Dużym zagrożeniem dla jakości wód są nawozy naturalne powstające przy produkcji zwierzęcej, nawozy mineralne i środki ochrony roślin.

W sytuacji zalegania pod terenem całej gminy podziemnych zbiorników wody, problem graniczy z klęską ekologiczną, a na pewno stanowi zagrożenie dla zdrowia mieszkańców gminy. Infiltracja do gruntu powinna zostać znacznie ograniczona.

1.11.4. Zaopatrzenie w wodę.

Gmina Chotcza posiadając trzy podstawowe ujęcia wody wyróżnia się wysokim stopniem zwodociągowania spośród gmin powiatu lipskiego. Zaopatrywana jest w wodę z następujących ujęć wody wglębnej w:

- Katarzynowie (gmina Lipsko) o wydajności 57 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 44,2 m³/h zaopatrujące południowo wschodnie miejscowości gminy tj. Białobrzegi, Jarentowskie Pole, Kolonię Wola Solecka, Baranów;
- Chotczy-Józefów o wydajności 24 m³/h przy maksymalnym zapotrzebowaniu dobowym 12,7 m³/h zaopatrujące miejscowości : Chotcza-Józefów, Chotcza Górna, Chotcza Dolna, Gniazdków, Kijanka, Gustawów;

– Siekierce, zaopatrujące północno–zachodnie miejscowości : Siekierka Nowa, Siekierka Stara, Tymienica Stara, Tymienica Nowa, Niemieryczów, Karolów, Zajączków.

Zwodociągowaniem objęte są wszystkie sołectwa gminy

URZĄDZENIA SIECIOWE				
WODOCIĄGI	Jedn. miary	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	61,1	67,8	67,8
długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy	km	61,1	67,8	67,8
długość czynnej sieci rozdzielczej stanowiącej własność gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej	km	15,6	17,1	17,1
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	691	824	830
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	45,2	44,4	60,6
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	2284	2285	2300
Kanalizacja				
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	0	0	0
Sieć gazowa				
długość czynnej sieci ogółem	km	0	0	0

Długość sieci rozdzielczej (bez przyłączy) wynosiła na koniec 2014 r. 67,8 km, przy liczbie 830 przyłączy.

Z danych Zakładu Usług Komunalnych wynika, że zużycie wody pobieranej z wodociągu wzrasta proporcjonalnie do liczby nowych przyłączy.

1.11.5. Łączność.

W ostatnich latach w Gminie Chotcza znacząco poprawił się poziom dostępności usług telekomunikacyjnych. Teren gminy należy do radomskiej strefy numeracyjnej. W 1998 r. liczba prywatnych abonentów wynosiła 84, obecnie 280 (stan 2013 r.). Najwięcej abonentów znajduje się w miejscowościach położonych w pobliżu trasy: Lipsko – Chotcza – Ciepiałów. Wschodnia część gminy posiada połączenia światłowodowe, północna – linię napowietrzną. Pozostali mieszkańcy posiadają przyłącze telekomunikacyjne za pośrednictwem masztu telekomunikacyjnego.

Występujący operatorzy usług telekomunikacyjnych na terenie gminy to:
– Telekomunikacja Polska z centralą telefoniczną w Chotczy –Józefowie, rozdzielczą siecią telefoniczną napowietrzną do wszystkich sołectw w gminie, miejscową centralą telefoniczną w Jasieńcu Soleckim (gmina Zwolen) obsługującą sołectwo : Tymienica Stara.

– Operatorzy sieci komórkowych GSM, z których operator sieci Orange i Plus zainstalowali maszty przekaźnikowe w miejscowości Chotcza – Józefów poprawiając znacznie jakość połączeń komórkowych w tym rejonie.

1.11.6. Transport publiczny.

Podstawowym systemem transportu publicznego jest transport drogowy oparty o przewozy regularne, świadczone przez przedsiębiorstwa komunikacji samochodowej. W ostatnich latach zauważa się ograniczanie liczby linii

komunikacyjnych z powodu spadku liczby pasażerów i spadku rentowności. Ma to negatywny wpływ na poziom życia mieszkańców.

Największym przewoźnikiem komunikacji autobusowej zbiorowej od wielu lat jest Państwowe Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej PPKS w Radomiu Oddział Zwoleń, oraz PPKS Ostrowiec Świętokrzyski Oddział w Lipsku, mając bezpośrednie połączenia z miejscowościami gminnymi (w zakresie lokalnym) oraz ośrodkami miejskimi : Lipskiem, Zwoleniem, Radomiem, Ilżą (w zakresie ponadlokalnym). W gminie Chotcza znajduje się 26 przystanków autobusowych.

Dla ułatwienia przemieszczania się mieszkańców gminy istnieje niewątpliwie potrzeba otwarcia przejazdów dla przewoźników prywatnych mniejszymi samochodami np. mikrobusami.

Niestety na terenie gminy brak jest technicznego zaplecza motoryzacji. Nie ma lokalnych stacji paliw, jak też brak jest stacji diagnostyki pojazdów. Najbliższe tego typu placówki funkcjonują w sąsiednich gminach; w Lipsku, Ciepiewie i Przyłuku.

1.12. Oświata.

Gmina Chotcza jest organem prowadzącym dla Zespołu Szkół Samorządowych im. Bohaterów Walk Partyzanckich w Chotczy. W skład Zespołu wchodzi: oddziały przedszkolne, sześcioletnia szkoła podstawowa, gimnazjum z siedzibą w Chotczy-Józefów oraz oddział przedszkolny i klasy I-III Filii w Tymienicy. Do gimnazjum i do sześcioletniej szkoły podstawowej uczęszczają uczniowie i młodzież z całej gminy. Natomiast do oddziału przedszkolnego w miejscowości gminnej uczęszczają uczniowie z miejscowości: Chotcza Górna, Chotcza Józefów, Chotcza Dolna, Jarentowskie Pole, Kijanka, Gustawów, Gniazdków i Baranów.

Filialna szkoła podstawowa w Tymienicy obejmuje swoim działaniem dzieci z miejscowości: Tymienica Stara, Tymienica Nowa, Siekierka Stara, Siekierka Nowa, Karolów, Zajączków i Niemieryczów. Dzieci z pozostałych miejscowości tj.: z Białobrzegów, i Kolonii Woli Soleckiej uczą się w szkole podstawowej w Woli Soleckiej z powodu bliższej odległości dojazdu.

Na dzień dzisiejszy sieć placówek oświatowych zaspokaja potrzeby w zakresie realizacji obowiązku szkolnego, jednak z powodu zmniejszania się ilości dzieci w wieku szkolnym może zmienić się sytuacja finansowa filii szkoły w Tymienicy.

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE		
Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
ogółem	ob.	2
podporządkowane samorządowi gminnemu	ob.	2
pomieszczenia szkolne		
podporządkowane samorządowi gminnemu	pom.	14
oddziały w szkołach		
podporządkowane samorządowi gminnemu	oddział	9
uczniowie		
ogółem	osoba	111
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	111
absolwenci		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	19

Uczniowie i absolwenci wg płci		
szkoły podstawowe		
uczniowie		
ogółem	osoba	111
mężczyźni	osoba	50
kobiety	osoba	61
absolwenci		
ogółem	osoba	19
mężczyźni	osoba	11
kobiety	osoba	8
Uczniowie i absolwenci wg gestora		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
ogółem		

ogółem	osoba	111
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	111
mężczyźni		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	50
kobiety		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	61
absolwenci		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	19
mężczyźni		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	11
kobiety		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	8
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE		
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych		
ogółem		
podporządkowane samorządowi gminnemu	ob.	1
pomieszczenia szkolne		
podporządkowane samorządowi gminnemu	pom.	5
oddziały w szkołach		
podporządkowane samorządowi gminnemu	oddział	3
uczniowie		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	59
absolwenci		
podporządkowane samorządowi gminnemu	osoba	28

SKOLARYZACJA		
Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)		
współczynnik skolaryzacji brutto		
szkoły podstawowe	%	78,57
gimnazja	%	87,64
współczynnik skolaryzacji netto		
szkoły podstawowe	%	78,57
gimnazja	%	87,64
KOMPUTERYZACJA		
Komputery w szkole		
ogółem	szt.	44
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szt.	30

gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szt.	14
pracownie komputerowe		
ogółem	izba	3
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	izba	2
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	izba	1
komputery podłączone do Internetu		
ogółem	szt.	44
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szt.	30
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	szt.	14
Szkoły podstawowe i gimnazjalne wg poziomu kształcenia		
udział szkół wyposażonych w komputery		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	100,0
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	100,0
uczniowie przypadający na 1 komputer		
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	5,23
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	osoba	4,21

PRZEDSZKOLA	Jedn miary	2014 r.
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych		
ogółem	ob.	3
oddziały (klasy, grupy)	oddział	3
dzieci	osoba	44
dzieci 6-letnie	osoba	34
dzieci od 3 do 6 lat	osoba	10
Dzieci w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych wg płci		
ogółem		
ogółem	osoba	44
chłopcy	osoba	24
dziewczęta	osoba	20
dzieci 6-letnie		
ogółem	osoba	34
chłopcy	osoba	18
dziewczęta	osoba	16

**Ludność gminy Chotcza w wieku edukacyjnym według płci
(stan w dniu 31 XII 2014r.)**

Grupy wiekowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0 – 2	70	36	34
3	16	12	4
4 – 5	55	28	27
6	34	17	17
7	25	11	14
8 – 12	98	45	53
13 – 15	74	42	32
16 – 17	55	30	25
18	24	11	13

Z powyższej informacji wynika, jak mało dzieci jest obecnie w najmłodszych rocznikach, w wieku 5-ciu do 9 lat jest ich 127, a do 5-ciu lat jedynie 105.

Szkoła posiada dobre warunki lokalowe. Zajęcia lekcyjne odbywają się w klaso-pracowniach. Wyposażenie pracowni w środki dydaktyczne dobre, liczba pracowni jest wystarczająca w stosunku do liczby oddziałów.

Wnioski:

Warunki lokalowe szkoły pozwalają na rozszerzenie opieki przedszkolnej i ewentualne utworzenie przedszkola.

Oświata jest jedną z form inwestowania w rozwój, przy czym jest to forma bez ryzyka inwestowania. W hierarchii celów rozwój oświaty winien znaleźć się w rankingu celów na jednym z pierwszych miejsc. Uznanie celu za ważny w konsekwencji prowadzi do organizacji szkolnictwa podstawowego opartego o solidną bazę lokalową, wyposażenie techniczne i wysoko kwalifikowaną kadrę nauczycieli.

Poza bazą dydaktyczną bardzo ważnym jest i będzie zabezpieczenie nauczania dzieci języków obcych.

Szczególne miejsce w rozwoju oświaty w gminie zajmuje bardzo ważny czynnik promocji gminy.

Opieka przedszkolna

Opieką przedszkolną objętych jest 44 dzieci, w tym 27 w Chotczy - Józefowie i 17 w Tymienicy.

Opieką przedszkolną objęte są dzieci w wieku od 3 lat do 6 lat, które w ramach zajęć przygotowują się do podjęcia nauki szkolnej. Pracownie wyposażone są dobrze. Również poziom zabezpieczenia finansowego oddziałów uznać należy za wystarczający.

Niezbędnym jest opracowanie docelowego programu rozwoju i prowadzenia tej działalności.

Wychowanie przedszkolne uznać należy jako równoprawne nauczanie.

Szczególne miejsce w rozwoju oświaty w gminie zajmuje bardzo ważny czynnik promocji gminy .

Władze gminne podjęły ten temat dosyć skutecznie przez wielokierunkowe działanie, a mianowicie :

- ◆ Wydawnictwo w 2005 r. książki „ Chotcza wczoraj, dziś, jutro” wydana przez Stowarzyszenie Oświatowe Sycyna i Urząd Gminy w Chotczy, oraz w 2013 r. książki „Chotcza – dawna i współczesna” wydana przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Choteckiej i Urząd Gminy w Chotczy.
- ◆ Cykliczne audycje radiowe Radia Lipsko, w których podawane są informacje bieżące o życiu gminy Chotcza, promujące jednocześnie zalety tutejszej gminy.
- ◆ Cykliczna organizacja od 2007 r. Pikniku Nadwiślańskiego „Blżej Natury”, który niewątpliwie zaprezentował zalety i podkreślił znaczne walory przyrodnicze Gminy Chotcza.
- ◆ Podjęcie inicjatywy powołania Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Choteckiej

celem promocji gminy, wspomaganie jej rozwoju, udzielania pomocy zdolnym uczniom, ochronę miejscowych świadectw historii tej ziemi.

1.13. Kultura.

BIBLIOTEKI			
Placówki biblioteczne	Jedn. miary	2013	2014
biblioteki i filie	ob.	1	1
pracownicy bibliotek	osoba	1	1
księgozbiór	wol.	8232	8104
czytelnicy w ciągu roku	osoba	394	395
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	10 203	10 201
Placówki biblioteczne wg organu prowadzącego			
ogółem			
biblioteki i filie	ob.	1	1
pracownicy bibliotek	osoba	1	1
księgozbiór	wol.	8232	8104
czytelnicy w ciągu roku	osoba	394	395
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	10 203	10 201
prowadzone przez gminę			
biblioteki i filie	ob.	1	1
pracownicy bibliotek	osoba	1	1
księgozbiór	wol.	8232	8104
czytelnicy w ciągu roku	osoba	394	395
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	10 203	10 201
Biblioteki - wskaźniki			
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2495	2464
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3 299,40	3288,97
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	157,92	160,31
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	25,90	25,83

Gminna biblioteka publiczna notuje jeden z najwyższych wskaźników wypożyczeń w powiecie, systematycznie aktualizując swoje księgozbiory. Druga biblioteka w Zespole Szkół Samorządowych w Chotczy, udostępnia swe zbiory głównie dzieciom i młodzieży szkolnej.

Istotny wpływ na rozwój kultury ma również działalność kół gospodyń wiejskich szczególnie w Siekierce i Tymienicy. Działające w nich zespoły

ludowe prezentują swój dorobek podczas dożynek powiatowych i innych uroczystości gminnych.

1.15. Sport i rekreacja

Aktualnie na terenie gminy funkcjonuje jeden Gminny Klub Sportowy KS „Wisła” Chotcza występujący w rozgrywkach piłki nożnej w klasie B Radomskiego Okręgu Piłki Nożnej.

Reprezentujący gminę sportowcy odnoszą sukcesy zwłaszcza na arenie sportu międzyszkolnego np. I miejsce chłopców ZSS w Chotczy w siatkówce na szczeblu powiatowym.

Baza sportowa to przede wszystkim stadion sportowy z boiskiem do piłki nożnej a także boiska przy szkołach podstawowych, sala gimnastyczna przy szkole w Tymienicy, sala gimnastyczna przy zespole szkół w Chotczy. Ponadto wybudowano boisko do piłki ręcznej i boisko tartanowe.

1.16. Ochrona zdrowia.

Podstawową opiekę zdrowotną świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Chotczy. Na dzień 31 grudnia 2014 r. zatrudnionych było 5–ciu pracowników na podstawie umowy o pracę : 1 lekarz, personel medyczny pomocniczy (pielęgniarki) – 3 osoby, oraz 1 sprzątaczkę Ponadto na umowę – zlecenie jest zatrudnionych 3 lekarzy i 1 położna.

W 2014 r. przyjęto w SPZOZ 10.538 osób w tym 1698 dzieci i 8840 dorosłych.. W zakładzie przeprowadzono 275 badań EKG, 260 badania zawartości cukru, 251 badania moczu. Dokonano również pomiarów ciśnienia krwi w ilości ponad 2 tys. Zrealizowano 155 wizyt domowych. Przeprowadzono również akcje: badań USG tętnic szyjnych i tętnic kończyn dolnych, zatok, tarczycy, echo serca, mammografię. Organizowano również badania komputerowe słuchu oraz akcje profilaktyki przeciwgrypowej.

Pacjenci korzystają z własnego EKG i spirometru. Na miejscu pobierana jest również krew na badania.

SP ZOZ w Chotczy obsługuje 2 szkoły: w Chotczy i w Tymienicy (w 2014r 215 uczniów)– opiekę sprawuje lekarz pediatra i pielęgniarka higieny szkolnej.

Stan techniczny obiektów określa się jako dobry. W 2014r przeprowadzono remont i modernizację całego ośrodka zdrowia.

Zakładane na kolejne lata wydatki rzeczowe są związane ze zmianami w służbie zdrowia np. kolejne etapy informatyzacji oraz z działalnością bieżącą.

1.17. Opieka społeczna:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chotczy realizuje zadania własne oraz zlecone z zakresu pomocy społecznej dla ludności gminy na podstawie Ustawy o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004 r. (z późniejszymi zmianami). Głównymi powodami udzielania pomocy są przede wszystkim : bezrobocie, ubóstwo, choroba, ochrona macierzyństwa, nałogi, patologie, niepełnosprawność, zdarzenia losowe. Pomoc społeczna stała się dla dużej grupy społeczeństwa jedynym źródłem środków do utrzymania rodziny.

W ciągu całego roku 2014 Ośrodek udzielił pomocy dla 156 rodzin.

Na poszczególne formy pomocy wydatkowano:

Zasiłki stałe

Z tej formy pomocy skorzystało w 2014 r. 19 osób, którym wypłacono 202 świadczenia na łączną kwotę 66 940 zł.

Zasiłki stałe według miejsca zamieszkania świadczeniobiorców

Miejscowość	Ilość osób	Kwota zł.
Siekierka Stara	2	4 365
Tymienica Nowa	1	6 348
Tymienica Stara	4	15 631
Siekierka Nowa	1	4 668
Chotcza Dolna	3	13 173
Kolonia Wola Solecka	1	2 398
Zajączków	2	9 832
Jarentowskie Pole	1	2 285
Baranów	3	8 240
RAZEM	19	66 940

Zasiłki okresowe

Zasiłkami okresowymi objęto w 2014 r. 67 rodzin wypłacając 176 świadczeń na łączną kwotę 60 082 zł.

Wypłata świadczeń w formie zasiłków okresowych pokryta została z dotacji celowej budżetu Państwa na realizację zadań własnych gminy.

Zasiłki celowe

Pomoc ta przyznawana jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w przypadku wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej osoby lub rodziny.

Łącznie przyznano 50 świadczeń zasiłków celowych dla 43 osób na kwotę 10 230 zł.

Wypłata świadczeń w formie zasiłku celowego pokrywana jest z budżetu gminy w ramach zadań własnych gminy.

Wypłacono również zasiłki celowe dla 8 kobiet w ramach POKL na kwotę 5 187 zł.

Pomoc rzeczowa

W 2014 r. pomocy w formie rzeczowej udzielono dla 29 osób na kwotę 8 393 zł: w tym 6885 zł z dotacji oraz przyznano bezpłatne dożywianie w szkole dla 161 dzieci z 78 rodzin na kwotę 42 595 zł, w tym: z budżetu gminy na kwotę 8 690 zł i z budżetu państwa na kwotę 33 905 zł.

Usługi opiekuńcze

Usługi te obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2014 r. z usług opiekuńczych skorzystało 11 osób na kwotę 110 010 zł, w tym odpłatność za te usługi wyniosła 15 385 zł.

Świadczenia rodzinne

Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił w 2014 r. świadczenia rodzinne w łącznej kwocie 1 018 432 zł. z tego:

- zasiłki rodzinne z dodatkami 773 040 zł.
- zasiłki pielęgnacyjne 130 203 zł.
- świadczenia pielęgnacyjne 52 920 zł.
- specjalny zasiłek opiekuńczy 23 278 zł.
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka 21 000 zł.
- składki ZUS na ubezpieczenie zdrowotne 4 506 zł.
- Składki ZUS na ubezpieczenie emerytalne i rentowe 13 485 zł.

W 2014 r. ośrodek wypłacił świadczenia z funduszu alimentacyjnego w kwocie 104 752 zł.

W 2014 r. wypłacono pomoc materialną dla 158 uczniów w kwocie 151 700 zł. oraz wyprawkę szkolną dla 30 uczniów kl II, III i VI szkoły podstawowej w kwocie 7750 zł.

W Ośrodku Pomocy Społecznej jest zatrudnionych:

- 2 pracowników socjalnych +1 referent oraz asystenta rodziny

- 5 opiekunek domowych.

W roku 2014 wsparciem asystenta objętych zostało 8 rodzin.

Pomoc społeczna stała się dla dużej grupy społeczeństwa jedynym źródłem środków do utrzymania rodziny.

1. 18 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.

Po kolejnej reorganizacji Policji w 2000 roku zlikwidowany został Komisariat Policji w Chotczy. Powstał rewir dzielnicowych w Ciepiewie, w rejonie III w gminie Chotcza pracuje obecnie jeden dzielnicowy.

Z ramienia Komendy Powiatowej Policji w Lipsku na teren Gminy Chotcza kierowanych jest 2 policjantów Ogniwa Patrolowo-Interwencyjnego zwiększając nadzór w rejonie gminy, podnosząc jednocześnie poczucie bezpieczeństwa tutejszej społeczności.

Zagrożenie przestępczością w gminie na tle powiatu lipskiego w 2006 r. obrazuje poniższe zestawienie:

Kategoria przestępstw	2013 r		2014 r	
	Obszar działania Posterunku Policji w Ciepiewie	Gmina Chotcza	Obszar działania Posterunku Policji w Ciepiewie	Gmina Chotcza
Kradzież mienia	50	22	12	5
Włamania do obiektów	7	3	5	2
Wypadki drogowe	14	5	15	6
Kategoria przestępstw	2005 r		2006 r	
	Obszar działania Posterunku Policji w Ciepiewie	Gmina Chotcza	Obszar działania Posterunku Policji w Ciepiewie	Gmina Chotcza
Bójki i pobicia	5	2	2	-
Uszkodzenia mienia	6	3	7	3

Narkotyki	5	2	2	1
Nietrzeźwi kierujący	80	41	42	22
Inne przestępstwa	10	7	7	5
Razem	177	85	92	44

Z analizy wynika, że w gminie Chotcza największe zagrożenie odnotowano w kierowaniu pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości – 22 zdarzeń, następnie wypadki drogowe – 6 przypadków. W pozostałych kategoriach przestępczość była niewielka. W odniesieniu do 2013 r. nastąpił spadek zanotowanych przestępstw.

Dla uzyskania efektów w ograniczaniu przestępczości niezbędnym jest:

1. Określenie obszaru patologii występującej w gminie.
2. Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w szkołach w zakresie profilaktyki antyalkoholowej oraz innych zjawisk patologicznych.
3. Zwiększenie działalności prewencyjno – edukacyjnej dla młodzieży i dorosłych
4. Zwiększenie częstotliwości patroli policyjno – strażackich na łodziach na rzece Wiśle dla bezpieczeństwa osób odpoczywających nad wodą.
5. Udzielenie rodzinom patologicznym pomocy psychospołecznej i prawnej.
6. Wytwarzanie społecznej dezaprobaty dla zjawisk uznanych za patologiczne.
7. Zwiększenie stanu osobowego funkcjonariuszy policji w placówce w Chotczy
8. Nawiązanie bezpośredniej współpracy społeczeństwa z policją.
9. Monitoring centrum Chotczy.

Ochrona Przeciwpożarowa

System ochrony przeciwpożarowej oparty jest na:

- 1/ Państwowej Straży Pożarnej – Powiatowa Komenda w Lipsku
- 2/ Ochotniczych Strażach Pożarnych

Na terenie gminy Chotcza działa aktualnie 4 jednostki OSP: w Chotczy, Tymienicy, Białobrzegach i Kijance. Od 1997 r. jednostka OSP w Chotczy, a od 2013 roku jednostka OSP w Tymienicy należą do Krajowego Systemu Ratowniczo–Gaśniczego

Wszystkie jednostki posiadają strażnicę oraz samochody ratowniczo–gaśnicze: w Chotczy – Star 244, Mercedes Atego oraz Ford Transit, w Tymienicy – Star 266 i Ford Transit, w Białobrzegach Ford Transit i w Kijance Ford Transit.

Stan organizacyjny członków w poszczególnych jednostkach w 2006 r.

CZŁONKOWIE	CHOTCZA	TYMIENICA	BIAŁOBRZEGI	KIJANKA
CZYNNI	28	21	17	15
MPD	-	-	-	-
HONOROWI	3	2	-	-
WSPIERAJĄCY	-	1	3	-
RAZEM	31	24	20	15

W 2015 roku jednostki OSP wyjeżdżały do akcji ratunkowych 34 razy, w tym 28 razy do pożarów. Strażacy brali również udział w ćwiczeniach przeciwpowodziowych na Wiśle.

Podnoszenie sprawności działania strażaków wraz ze wzrostem świadomości mieszkańców wpływa niewątpliwie na poprawę stanu ochrony przeciwpożarowej jak również przeciwpowodziowej w Gminie Chotcza.

Corocznie w miarę możliwości finansowych w jednostkach zostają uzupełniane braki w wyposażeniu bądź umundurowaniu.

1.19. Stan finansów gminy.

Głównymi źródłami dochodów gminy Chotcza są: subwencje, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych i dochody własne: podatek od nieruchomości, podatek rolny i leśny.

Subwencje i dochody z podatku dochodowego od osób fizycznych trudne są dziś do prognozowania a przede wszystkim trudno przewidywać ich wzrost gdyż są zależne:

- po pierwsze od decyzji politycznych parlamentu
- po drugie od stanu finansów państwa
- po trzecie od wzrostu zatrudnienia w gminie

Nie mniej zauważa się tendencję do ich realnego zmniejszania się i są ciągle oparte na tymczasowych regulacjach ustawowych.

Przyznawana gminie subwencja oświatowa liczona na jednego ucznia zmniejsza się, gdyż spada liczba uczniów.

Na innych, niż dotychczas zasadach ukształtują się wydatki na administrację samorządową. Ta grupa wydatków zmusza coraz wyraźniej do analizy jakości pracy i efektów mierzonych korzyściami gminy.

Nader istotnymi działaniami w gminie stają się:

- gromadzenie i odpowiednie dysponowanie informacją o gminie
- programowanie i przygotowanie zadań inwestycyjnych mających gwarantować rozwój gminy
- promocja gminy w regionie i kraju
- nawiązywanie współpracy z organizacjami pozarządowymi
- ugruntowanie zarządzania gminą na zasadzie realizacji długookresowych celów rozwojowych poprzez eliminowanie ewentualnych decyzji doraźnych realizujących interesy wąskich grup społecznych, o ile te nie są potrzebami podstawowymi.

Kategoria:				
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU J SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO OGÓŁEM W GMINIE CHOTCZA W LATACH 2012-2014				
	J. m.	2012	2013	2014
Dochody budżetu gminy				
ogółem	zł	7 615 401,40	8 352 159,07	8 092 366,98
Dochody własne budżetów gmin				
razem	zł	1 362 105,73	1 462 420,11	1 601 878,95
podatek rolny	zł	199 870,60	206 228,40	203 133,20
podatek od nieruchomości	zł	183 868,00	204 583,00	218 744,20
podatek od środków transportowych	zł	4 854,00	3 382,00	6 225,00
wpływy z innych lokalnych podatków i opłat	zł	523 592,27	566 354,16	622 071,64
dochody z mienia gminy	zł	40 913,83	44 771,68	29 795,85
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	zł	409 007,03	437 100,87	521 909,06
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	zł	406 275,00	435 005,00	520 164,00
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	zł	2 732,03	2 095,87	1 745,06
Subwencje ogólne				
razem	zł	3 661 342,00	4 011 357,00	3 840 849,00
subwencja oświatowa	zł	1 657 404,00	1 696 605,00	1 631 195,00
część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin i powiatów	zł	1 929 955,00	2 212 313,00	2 131 161,00
część równoważąca subwencji ogólnej dla gmin i powiatów	zł	71 519,00	102 439,00	78 493,00
część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin	zł	0	0	0
DOTACJE				
dotacje celowe z budżetu państwa				
ogółem	zł	2 152 243,67	1 964 690,00	2 400 791,58
inwestycyjne	zł	340 610,00-	747 107,00	411 458,00
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej				
ogółem	zł	1 529 363,64	1 358 359,50	1 499 901,08
inwestycyjne	zł	0	0	0
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne				

ogółem	zł	622 880,03	606 331,46	489 432,50
inwestycyjne	zł	260 271,00	606 331,46	411 458,00
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej				
ogółem	zł	-	-	-
inwestycyjne	zł	-	-	-
dotacje otrzymane z funduszy celowych				
ogółem	zł	64 472,11	79 809,79	65 600,00
inwestycyjne	zł	64 472,11	79 809,79	65 600,00
dotacje celowe otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego				
ogółem	zł	0	0	0
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł				
ogółem				
ogółem	zł	340 610,00	747 107,00	183 247,45
inwestycyjne	zł	430 610,00	747 107,00	169 641,00
z budżetu UE				
ogółem	zł	340 610,00	747 107,00	183 247,15
inwestycyjne	zł	340 610,00	747 107,00	169 641,00
Dochody na 1 mieszkańca				
ogółem	zł	2 992,30	3 352,93	3 284,24
dochody własne	zł	535,20	587,08	650,11
WYDATKI BUDŻETU GMINY				
Wydatki z budżetu ogółem				
ogółem	zł	8 180 011,61	7 655 620,88	9 086 185,51
Dotacje udzielone ogółem	zł	133 206,70	206 855,66	120 662,30
dotacje dla jednostek gospodarki pozabudżetowe z funduszy celowych	zł	0	0	0
wydatki bieżące ogółem z tego	zł	6 429 255,53	6 671 242,82	6 986 282,00
wydatki bieżące jednostek budżetowych na wynagrodzenia i pochodne	zł	3 028 076,68	3 274 649,31	3 389 774,73
wydatki bieżące jednostek budżetowych na zakup materiałów i usług i pozostałe wydatki	zł	3 401 178,85	3 396 593,51	3 596 507,27
wydatki majątkowe ogółem z tego	zł	1 750 756,08	984 378,06	2 099 903,51
wydatki majątkowe inwestycyjne własne	zł	1 717 243,61	882 585,20	2 043 696,05
pozostałe wydatki	zł	33 512,47	101 792,86	56 207,46
Wydatki na rolnictwo i łowiectwo				
ogółem	zł	285 006,96	836 000,60	1 052 530,75
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	279 716,96	309 453,36	308 453,27
wydatki majątkowe ogółem	zł	5 290,00	526 547,24	744 077,48

Wydatki na transport i łączność				
ogółem	zł	437 577,41	625 375,42	1 035 358,33
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	44 354,57	221 095,72	32 974,10
wydatki majątkowe ogółem	zł	393 222,84	404 279,70	1 002 384,23
drogi publiczne gminne	zł	393 222,84	314 279,70	952 384,23
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska				
ogółem	zł	1 001 802,63	143 420,23	463 719,90
wydatki majątkowe ogółem	zł	825 367,11	0,00	306 067,96
oświetlenie ulic, placów i dróg	zł	87 105,05	40 852,96	42 687,27
gospodarka odpadami	zł	68 469,02	79 332,48	115 211,67
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową				
ogółem	zł	12 526,50	10 593,00	1 194,00
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	0	10 593,00	1 194,00
wydatki majątkowe ogółem	zł	12 526,50	0	0
gospodarka gruntami i nieruchomościami	zł	12 526,50	10 593,00	1194,00
Wydatki na oświatę i wychowanie				
ogółem	zł	2 334 264,25	2 492 667,90	2 785 148,25
Wydatki majątkowe ogółem	Zł	0,00	31 770,00	41 166,38
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem w tym	zł	2 334 264,25	2 460 897,79	2 743 981,87
szkoły podstawowe	zł	1 431 227,49	1 521 102,40,00	1 071 306,00
dowożenie uczniów do szkół	zł	106 476,24	118 992,78	126 053,62
gimnazja	zł	595 820,37	598 353,33	573 750,53
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego				
ogółem	zł	545 138,31	61 574,43	78 500,00
biblioteki	zł	56 933,27	61 574,43	78 500,00
Wydatki majątkowe ogółem	zł	488 205,04	0,00	0,00
Wydatki na ochronę zdrowia				
ogółem	zł	44 206,23	32 890,20	23 407,80
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	5 000,00	0,00	780,00
przeciwdziałanie alkoholizmowi	zł	39 206,23	32 890,20	22 627,80
Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej				
ogółem	zł	1 763 802,34	1 604 095,40	1 780 031,81
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	464 960,49	369 984,28	419 834,78
wydatki majątkowe	zł	0,00	0	0
zasiłki i pomoc w naturze	zł	1 298 841,85	1 234 111,12	1 360 197,03

oraz składki na ubezpieczenia społeczne				
Wydatki na kulturę fizyczną i sport				
ogółem	zł	43 037,38	53 257,95	29 912,30
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	43 089,38	53 257,95	29 912,30
wydatki majątkowe ogółem	zł	0	0	0
Wydatki na administrację publiczną				
ogółem	zł	1 247 197,59	1 339 737,23	1 334 289,21
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	1 243 420,05	1 329 748,73	1 334 289,21
wydatki majątkowe ogółem	zł	3 777,09	9 988,50	0,00
rady gmin miast i miast na prawach powiatu	zł	71 707,44	71 400,00	69 337,50
urzędy gmin miast i miast na prawach powiatu	zł	1 009 348,83	1 079 112,54	1 143 694,45
starostwa powiatowe	zł	0	-	-
rady powiatów	zł	0	-	-
Wydatki na 1 mieszkańca				
ogółem	zł	3 214,15	3 073,31	3 687,57

Analiza porównawcza budżetu i wnioskowanie z dotychczasowe praktyki prowadzi do następującej oceny:

- 1/ dochody gminy zarówno zewnętrzne, jak i własne wzrastają (ogółem zanotowano wzrost dochodów w 2014 r. w stosunku do roku poprzedniego o 6 %)
- 2/ wydatki gminy systematycznie rosną (wzrost w tych latach o 5%)
- 3/ możliwości inwestycyjne gminy wzrastają.

Zmiany powinny nastąpić po stronie wydatków budżetu, według obowiązującej hierarchii wydatków na:

- realizację strategicznych celów rozwojowych gminy,
- wyrównywania poziomów - obszarów dotychczas zaniedbanych, mających charakter rozwojowy,
- realizacja grupowych interesów mieszkańców.

Poważnym źródłem wspomagającym gminę w realizacji inwestycji komunalnych mogą być środki z Unii Europejskiej ale warunkiem ich pozyskania jest zapewnienie minimalnego udziału środków własnych w wysokości od 25% do 50% wartości planowanego przedsięwzięcia.

2. Uwarunkowania zewnętrzne.

Rozwój gminy jest w dużym stopniu uwarunkowany:

–obiektywnie występującymi trendami rozwoju gospodarki w kraju
–tendencjami rozwoju w sąsiednich gminach a w szczególności w miastach:

Radom, Lipsko, Zwoleń i w stolicy województwa – Warszawie

- tendencjami rozwoju województwa mazowieckiego - budowa dróg dojazdowych do mostu na Wiśle.
- rozwojem i modernizacją sieci dróg powiatowych i krajowych poprawiających połączenie z Warszawą i Radomiem
- procesami integracyjnymi Polski z Unią Europejską

CENTRA GMINNE

Zamierzeniem władz gminnych jest umożliwienie skorzystania ze stworzonych miejsc rekreacyjnych zarówno dla własnych mieszkańców jak również i ludności przyjezdnej w celach turystycznych.

Właściwa lokalizacja i atrakcyjność tych miejsc w gminie powinna spełniać również funkcje integracyjne dla ludności miejscowej i napływowej.

Estetyczne zagospodarowanie centrum może przyciągnąć do wsi nowych inwestorów i skutkować rozwojem przedsiębiorstw z branży usługowej.

Analizując jednak szerzej potrzeby Gminy w zakresie tworzenia i rozbudowy centrów gminnych widzimy konieczność utworzenie takowych we wszystkich miejscowościach gminy, zalecając jak najszybsze podjęcie kroków zmierzających do realizacji tych zamierzeń. Obecnie powstały centra miejscowości w Tymienicy Starej, Chotczy – Józefów, Chotczy Dolnej oraz Baranowie.

III. MOCNE I SŁABE STRONY ROZWOJU GMINY.

Ocena stanu rozwoju gminy pozwala na określenie w poszczególnych dziedzinach mocnych i słabych strony gminy oraz jej szanse na rozwój.

Determinantą tych ustaleń pozostaje jednak niejako "jednofunkcyjność gminy", przynajmniej w stanie obecnym, jak i w najbliższej perspektywie. Mianowicie, wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo, a funkcja uzupełniająca mająca istotne znaczenie może dopiero powstać.

Mocne strony - szanse rozwoju.

- wyjątkowo korzystne i unikalne w skali województwa i kraju walory przyrodnicze Gminy Chotcza pozwalające na planowanie rozwoju gminy w kierunku turystyczno-krajoznawczym
- bardzo dobry stan środowiska przyrodniczego gminy
- brak zakładów przemysłowych uciążliwych dla środowiska
- możliwość prowadzenia gospodarstw agroturystycznych
- wielowiekowe tradycje produkcji rolnej
- dobry poziom praktycznych kwalifikacji rolników
- korzystne warunki do rozwoju zdrowej żywności
- wyraźnie obserwowane zmiany w świadomości znacznej części rolników dotyczące konieczności zmian w sposobie gospodarowania i przestawianie się na produkcję wysokotowarową
- stosunkowo dobre położenie geograficzne umożliwiające bliski i szybki kontakt z wieloma ośrodkami miejskimi: Lipskiem, Iłżą, 226 tysięcznym Radomiem
- średnia wartość bonitacyjna gleb pozwalająca na wykorzystanie ich w innym kierunku niż tylko rolniczym
- pełna gwarancja łatwego pozyskania wody pitnej
- dobry poziom zaopatrzenia w wodę
- warunki tworzenia odpowiedniej struktury małego i średniego biznesu opartego na przetwórstwie rolno-spożywczym

- posiadanie wielowiekowych zabytków jako walorów turystycznych
- formalne warunki restrukturyzacji wsi
- jasno sprecyzowane cele strategiczne rozwoju gminy
- aktywne uczestnictwo gminy i jej władz w podmiotach zewnętrznych, służących rozwojowi regionu
- ścisła współpraca z sąsiednimi gminami w ramach funkcjonujących związków, których gmina jest członkiem
- wspomaganie przez samorząd terytorialny inicjatyw Rad Sołeckich
- aktywność władz gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych koniecznych do rozwoju gminy
- umiejętność promowania gminy szczególnie w zakresie podkreślenia zalet przyrodniczo-turystycznych
- atrakcyjne ceny domów i nieruchomości rolnych do wykorzystania dla celów zamieszkiwania sezonowego.
- rozbudowana infrastruktura wodociągowa gminy,
- atrakcyjność baz sportowych, dobre wyposażenie w sale gimnastyczne, boiska sportowe, stadion sportowy.
- wysoki poziom kształcenia w placówkach oświatowych
- istnienie oraz tworzenie nowych szlaków turystycznych pieszych i rowerowych
- możliwość przeznaczenia terenów pod inwestycje rolno-spożywcze oraz budowlane
- funkcjonowanie na wysokim poziomie Ochotniczych Straży Pożarnych
- wprowadzony system selektywnej zbiórki odpadów

Słabe strony - zagrożenia rozwoju.

- brak planu zagospodarowania przestrzennego gminy
- niski poziom dochodów gminy
- nie zadawalający stan techniczny dróg publicznych
- brak odprowadzania i oczyszczania ścieków
- brak urządzeń służących ochronie środowiska
- duży poziom bezrobocia
- niekorzystna struktura powierzchni i rozdrobnienie gospodarstw rolnych
- niekorzystna struktura wiekowa gospodarstw rolnych
- nierozwinięta infrastruktura w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego i usług dla rolnictwa
- brak zorganizowanego rynku producentów rolnych
- duży odsetek gospodarstw produkujących jedynie na samozaopatrzenie
- niskie i zróżnicowane dochody ludności
- złe perspektywy migracyjne za pracą
- niski stopień wykorzystania istniejących budynków i budowli /dla zintensyfikowania produkcji rolnej/
- ograniczenia formalne wynikające z zalegania pod obszarem gminy głównego zbiornika wody podziemnej (GZWP), objętego najwyższą i wysoką ochroną (obszar wysokiej ochrony OWO oraz najwyższą ochroną ONO)
- nierozwinięta infrastruktura turystyczna, gastronomiczna i towarzysząca, a przy tym brak wizji tego rozwoju
- niski stopień zalesienia i brak programu działania w tym zakresie.
- brak rozwiniętego sektora prywatnego

IV. CELE I PRIORYTETY STRATEGICZNE GMINY.

Analiza stanu gminy czynników rozwojowych i barier pozwala na sformułowanie naczelnej idei przyświecającej strategii, która brzmi:

„Gmina Chotcza jest gminą rolniczą, otwartą na inwestorów w dziedzinie turystyczno – krajoznawczej, przetwórstwa rolno – spożywczego, usług obsługi rolnictwa, przetwórstwa drewna oraz usług na rzecz ludności.

Urzeczywistnianie systematyczne wizji gminy ma tworzyć atrakcyjne warunki bytowania jej mieszkańców, zachęcające jednocześnie do inwestowania na jej terenie”.

Tak określona misja oraz możliwości i bariery wyznaczają następujące cele i zadania strategiczne.

1. Cele długookresowe na lata 2015 – 2020.

Cel Nr 1. „Podniesienie potencjału produkcyjnego, efektywności i konkurencyjności rolnictwa gminy.”

Zadania cząstkowe:

- 1.1. Działania na rzecz agroturystyki.
- 1.2. Sprzyjanie powstawaniu dużych, towarowych gospodarstw rolnych zagwarantowanych we wspólnej polityce rolnej Unii Europejskiej
- 1.3. Inicjowanie i sprzyjanie powstawaniu grup producenckich.
- 1.4. Inicjowanie i sprzyjanie powstawaniu podmiotów przetwórstwa rolno - spożywczego i obsługi rolnictwa, w tym w zakresie ochrony środowiska.
- 1.5. Działanie na rzecz zwiększenia lesistości.
- 1.6. Organizowanie szkoleń i instruktazu w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych rolników w zakresie intensyfikacji i opłacalności produkcji oraz pozyskiwania środków
- 1.7. Podjęcie działań na rzecz zwiększenia ilości gospodarstw ekologicznych.

Cel Nr 2. "Poprawa stanu technicznego dróg"

Zadania cząstkowe:

2.1. Hierarchia potrzeb w zakresie utrzymania i budowy dróg w gminie to:

- realizacja programu pn. "Droga asfaltowa w każdej wsi"
- modernizacja, rozbudowa lub budowa dróg do faktycznych i nowych miejsc pracy, a przede wszystkim do miejsc, które mogą być uznane jako "tworzenie potencjału"
- bieżąca konserwacja i naprawa, wynikająca przede wszystkim z założeń wyżej wyszczególnionych
- budowa nowych odcinków dróg służących poprawie obsługi produkcji rolnej

Cel Nr 3. „Tworzenie podstawowej struktury służącej ochronie środowiska”.

Zadania cząstkowe:

3.1. Rozwijanie edukacji ekologicznej mieszkańców.

3.2. Wdrożenie kompleksowego systemu oczyszczania ścieków komunalnych i innych poprzez:

3.2.1. budowę oczyszczalni w Chotczy – Józefowie

3.2.2. budowę sieci kanalizacyjnej

3.2.3. budowę przydomowych oczyszczalni i bezodpływowych zbiorników

3.3. Likwidacja dzikich wysypisk śmieci

3.4. Wdrożenie w szerszym zakresie odbioru odpadów komunalnych w systemie zbiórki selektywnej

3.5. Rozszerzenie zakresu odbioru odpadów poprodukcyjnych, opakowań po środkach ochrony roślin i innych szkodliwych dla środowiska / np. akumulatory, zużyte oleje, itp./

3.6. Wspieranie działań zmierzających do wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).

Cel Nr 4. " Ograniczenie bezrobocia w gminie".

Zadania cząstkowe.

- 4.1. Dokonanie analizy merytorycznej zjawisk bezrobocia /wnioski z analizy omówić na posiedzeniu Rady Gminy/.
- 4.2. Zbadanie możliwości ograniczenia likwidacji dotychczasowych miejsc pracy.
- 4.3. Ukierunkowanie inwestycji na tworzenie stałych nowych miejsc pracy.
- 4.4. Tworzenie zachęt podatkowych i preferencji z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy w działających podmiotach gospodarczych i nowo powstających.
- 4.5. Organizowanie robót publicznych dla bezrobotnych na terenie gminy

Cel Nr 5. " Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości"

Zadania cząstkowe:

- 5.1. Wspieranie i kojarzenie rozwoju infrastruktury gminy z potrzebami małych i średnich przedsiębiorstw
- 5.2. Wspieranie rozwoju infrastruktury instytucjonalnej, służącej małym i średnim przedsiębiorstwom
- 5.3. Stosowanie preferencji i ulg podatkowych dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy
- 5.4. Zorganizowanie poradnictwa i propagowanie informacji gospodarczej o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Cel Nr 6. „Promocja Gminy”

Zadania cząstkowe:

- 6.1. Wypracowanie programu promocji gminy
- 6.2. Aktywne - także finansowe, wspieranie wdrażania programu promocji gminy

6.3. Opracowanie i propagowanie cyklicznego informatora o walorach gminy

Cel Nr 7. "Stymulowanie i wspieranie aktywności mieszkańców, oraz integracji środowiska lokalnego"

Zadania częściowe:

7.1. Wspieranie i wyzwalanie inicjatyw mieszkańców w zakresie:

- integracji mieszkańców gminy
- czynnego, w tym finansowego wspierania lokalnych inicjatyw w powstawaniu infrastruktury: świetlic, remiz, wodociągów, kanalizacji

7.2. Promocja aktywnych postaw społecznych w dziedzinach: kultury i sportu.

7.3. Inicjowanie i wspieranie działań organizacji pozarządowych w szerokim zakresie, w tym integracyjnych i pomocowych środowiskom zagrożonym zjawiskami patologicznymi

7.4. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności dzieci i młodzieży, propagowanie rozwoju poprzez pracę.

7.5 Tworzenie i rozbudowa centów gminnych w celach integracyjno–rekreacyjnych w każdej miejscowości

Cel Nr 8. "Poprawa warunków życia i rozwoju mieszkańców"

Zadania częściowe:

8.1. Opracowanie docelowego programu działania szkolnictwa podstawowego i wychowania przedszkolnego

8.2. Upowszechnienie i podniesienie poziomu nauczania języków obcych.

8.3. Opracowanie struktury i programu podstawowej opieki zdrowotnej

8.4. Utrzymanie obecnego poziomu podstawowych świadczeń zdrowotnych i podnoszenie ich jakości

8.5. Zintensyfikowanie w szkołach działań w zakresie patriotyzmu,

pamięci narodowej i etyki oraz informacji z zakresu profilaktyki
antyalkoholowej i antynarkotykowej

8.6. Dalsza poprawa stanu bazy sportowej

8.7. Określenie obszaru patologii występujących w społeczeństwie gminy:
alkoholizm, narkomania, kłusownictwo, kradzieże leśne, niszczenie
mienia publicznego

8.8. Podejmowanie działań na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców
w zakresie mediów energetycznych i łączności

8.9. Podjęcie działań w zakresie dokształcania dorosłych a w szczególności
osób prowadzących gospodarstwa rolne w kontekście wejścia do Unii
Europejskiej.

8.10. Organizacja festynów i imprez np. integracyjnych jako propagowanie
tożsamości wielokulturowej oraz rozszerzenie oferty spędzania wolnego
czasu.

Cel Nr 9. "Nawiązanie i utrwalanie silnych związków z ościennymi gminami i powiatami"

Zadania cząstkowe:

9.1. Zainicjować powstanie grupy inicjatywnej do nawiązania formalnych
związków.

9.2. Przeprowadzić analizę i sporządzić ocenę w jakich dziedzinach
możliwą i opłacalną dla gminy może być współpraca, ewentualnie
wspólne przedsięwzięcia z gminami i powiatami.

9.3. Opracować oferty dla ewentualnych zainteresowanych

9.4. Zgłosić władzom gmin sąsiednich i nie tylko, gotowość współpracy
w określonych dziedzinach

9.5. Nawiązane kontakty utrzymywać i rozwijać, a spodziewane efekty
kalkulować także w dłuższym czasookresie

Zadania priorytetowe na lata 2016 – 2020

Lp.	Nazwa zadania	Źródło finansowania
1.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Baranów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
2.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Białobrzegi	Środki własne, fundusze zewnętrzne
3.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Kolonia Wola Solecka	Środki własne, fundusze zewnętrzne
4.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Jarentowskie Pole	Środki własne, fundusze zewnętrzne
5.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Chotcza Dolna	Środki własne, fundusze zewnętrzne
6.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Chotcza - Józefów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
7.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Chotcza Górna	Środki własne, fundusze zewnętrzne
8.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Gniazdków	Środki własne, fundusze zewnętrzne
9.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Gustawów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
10.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Kijanka	Środki własne, fundusze zewnętrzne
11.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Niemieryczów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
12.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Zajączków	Środki własne, fundusze zewnętrzne
13.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Karolów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
14.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Tymienica Stara	Środki własne, fundusze zewnętrzne
15.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Tymienica Nowa	Środki własne, fundusze zewnętrzne
16.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Siekierka Stara	Środki własne, fundusze zewnętrzne
17.	Przebudowy dróg gminnych w miejscowości Siekierka Nowa	Środki własne, fundusze zewnętrzne
18.	Przebudowa drogi gminnej Tymienica Nowa – Jasieniec	Środki własne, fundusze zewnętrzne
19.	Przebudowa drogi gminnej Tymienica Nowa – Kijanka	Środki własne, fundusze zewnętrzne
20.	Przebudowa drogi gminnej Zajączków - Niemieryczów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
21.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Chotcza	Środki własne, fundusze zewnętrzne
22.	Modernizacja istniejących ujęć wody	Środki własne, fundusze zewnętrzne
23.	Budowa małej architektury turystycznej i rekreacyjno – sportowej (place zabaw, siłownie zewnętrzne)	Środki własne, fundusze zewnętrzne

24.	Modernizacja boiska sportowego w Chotczy - Józefów	Środki własne, fundusze zewnętrzne
25.	Modernizacja świetlic wiejskich na terenie Gminy Chotcza	Środki własne, fundusze zewnętrzne
26.	Modernizacja ścieżek turystyczno – rowerowych oraz ciągów pieszych	Środki własne, fundusze zewnętrzne
27.	Rozbudowa sieci szerokopasmowego Internetu na terenie gminy Chotcza	operator
28.	Przebudowa drogi gminnej Tymienica Stara - Kawęczyn	Środki własne, fundusze zewnętrzne

2. Cele średniookresowe na lata 2016 – 2018.

Cele średniookresowe i operacyjne określają realizację celów długookresowych w latach 2016 - 2020 i są to:

- 1) Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego:
 - budowa oczyszczalni ścieków w Chotczy - Józefów,
 - budowa sieci kanalizacyjnej: w Chotczy-Józefów i we wsiach sąsiednich.
 - likwidacja dzikich wysypisk
 - wdrożenie na terenie gminy na szerszą skalę selekcjonowania i zbiorki odpadów komunalnych
- 2). Poprawa stanu technicznego dróg gminnych
 - przebudowa 15 km dróg nie mających nawierzchni asfaltowych
- 3) Kontynuowanie prac związanych z budową i rozbudową centrów gminnych.

3. Priorytety.

Przy wyborze priorytetów kierowano się koniecznością realizacji idei „Strategii Rozwoju Gminy Chotcza” określanej jako dążenie do uzyskania odczuwalnej społecznie poprawy jakości życia mieszkańców gminy, z której wynika potrzeba zapewnienia: pracy, bezpieczeństwa, dostępu do oświaty.

Wynika z tego następujący wybór priorytetów:

1. Transport
 - modernizacja sieci dróg gminnych i powiatowych

- zwiększenie dostępności do transportu publicznego
- 2. Ochrona środowiska
 - selektywna zbiórka odpadów
 - oczyszczanie ścieków
- 3. Edukacja
 - podniesienie poziomu wykształcenia
 - upowszechnienie znajomości języków obcych
- 4. Bezpieczeństwo.
 - poprawa poczucia bezpieczeństwa mieszkańców
 - współpraca samorządu z policją
- 5. Zdrowie.
 - poprawa stanu obiektów i wyposażenia
- 6. Sport.
 - budowa obiektów sportowo – rekreacyjnych
- 7. Rekreacja
 - Budowa centrów gminnych

V. Uwarunkowania realizacyjne „Strategii rozwoju Gminy Chotcza”.

Najważniejsze uwarunkowania realizacyjne „Strategii rozwoju Gminy Chotcza” są uzależnione od stopnia zaangażowania w sprawy rozwoju gminy władz gminy i innych szczebli samorządu, społeczności lokalnej, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych i gospodarczych itp.

Rola władz gminnych wynika przede wszystkim z powierzonej im misji przez obywateli – mieszkańców gminy oraz zobowiązań, jakich wymaga spełnienie tej misji. Głównym podmiotem realizującym strategię jest: Wójt i Rada Gminy Chotcza ale udział w jej realizacji bezpośrednio i pośrednio mogą mieć władze Powiatu Lipskiego i powiatów ościennych oraz władze Województwa Mazowieckiego.

Władze gminy mają do dyspozycji szereg instrumentów bezpośredniego i pośredniego oddziaływania, a w szczególności finansowe wspieranie określonych przedsięwzięć, sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, inspirowanie działań innych podmiotów.

Obecnie finansowe możliwości działania władz gminy są dalece niewystarczające i wynikają z istniejących mechanizmów systemu finansów publicznych, które pozostawiają gminom do dyspozycji ograniczone środki.

Ważnym uwarunkowaniem realizacyjnym strategii będą możliwości skorzystania przez gminę ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

VI. Ocena realizacji oraz proces aktualizacji „Strategii”.

Ocena realizacji strategii winna odbywać się ustawicznie i następować w etapach rocznych. Ocenę powinna przygotować właściwa komisja Rady Gminy.

Ocena ta powinna składać się z dwóch części:

- po pierwsze, części analizującej i oceniającej zmiany stanu gminy oraz poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych
- po drugie, części wnioskowej zawierającej odpowiedzi na pytania czy zmiany uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju gminy dają podstawę do rozpoczęcia procedury aktualizacji strategii.

VII. Wnioski końcowe.

1. Strategia Rozwoju Gminy Chotcza winna stanowić podstawę do:

- 1/ aktualizacji wieloletniego programu inwestycyjnego gminy
- 2/ opracowania i aktualizacji planu rozwoju gminy
- 3/ konstruowania szczegółowo budżetu gminy
- 4/ opracowywania wniosków o dofinansowanie z funduszy Unii Europejskiej

2. Wnioski i postulaty adresowane do Powiatu Lipskiego:

- 1/ poprawa spójności układu komunikacyjnego gminy i powiatu poprzez modernizację dróg powiatowych i gminnych.